

مقاله کوتاه علمی

گزارش جدید گونه *Tectoribates ornatus* (Acari: Oribatida: Tegoribatidae) از ایرانمحمدعلی اکرمی^{۱*} و سید رضا باستان^۲

۱- گروه گیاه‌پزشکی، دانشکده کشاورزی، دانشگاه شیراز، شیراز، ۲- گروه گیاه‌پزشکی، دانشکده کشاورزی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد رشت، رشت.

*مسئول مکاتبات، پست الکترونیکی: akrami@shirazu.ac.ir

First report of the species *Tectoribates ornatus* (Acari: Oribatida: Tegoribatidae) from IranM. A. Akrami^{1&*} and S. R. Bastan²

1. Department of Plant Protection, College of Agriculture, Shiraz University, Shiraz, Iran, 2. Department of Plant Protection, Faculty of Agriculture, Rasht Branch, Islamic Azad University, Rasht, Iran.

*Corresponding author, E-mail: akrami@shirazu.ac.ir

Abstract

In the course of our survey on oribatid mite fauna of the orchards of the city of Arak (Markazi Province), in 2005-2006, we identified the species *Tectoribates ornatus* (Schuster). This species belongs to the family Tegoribatidae and is a new record for the Iranian mite fauna.

انجام شد، گونه *Tectoribates ornatus* (Schuster) متعلق به خانواده Tegoribatidae برای فون ایران جدید تشخیص داده شد (شکل ۱) که اولین گزارش خانواده مذکور از ایران نیز می‌باشد.

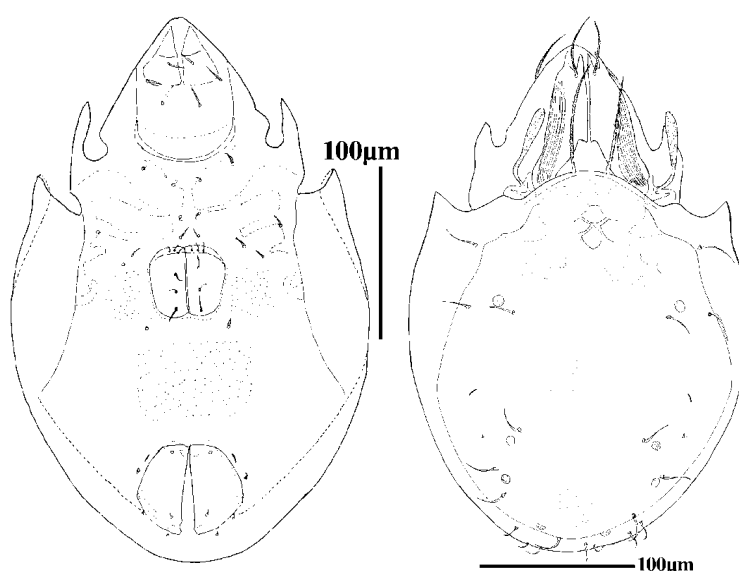
در گونه *T. ornatus* طول بدن ۳۱۷ و عرض آن ۲۱۰ میکرومتر؛ خرطوم کم و بیش گرد؛ موهای پرودورسومی مویچه‌دار؛ موهای بین‌لاملایی بلندتر از موهای خرطومی و لاملایی، لاملاها پهن، نزدیک به هم و در انتها دارای دندان‌های بلند درونی و بیرونی، روی لاملا دارای خطوطی به شکل اثر انگشت، ناحیه بین‌لاملایی مثلی شکل که با لاملاها پوشیده نشده؛ سنسیلوس چماقی شکل با مویچه‌های ظریف؛ قسمتی از بوتریدیوم پوشیده شده با شیار پستی؛ نوتوگاستر گرد و دارای ۱۰ جفت موی صاف (بدون مویچه)، سطح پستی و شکمی نوتوگاستر منقوط و حاشیه جلویی آن در محل عدسی دارای طرح شش‌وجهی، حواشی نوتوگاستر دارای تعدادی sigillae، نوتوگاستر دارای چهار جفت ناحیه روزنه‌دار، ناحیه جلویی (Aa) بزرگ‌تر از سایر نواحی؛ منفذ im و سوراخ غدد ترشحی gla مشخص؛ کوستودیوم (custodium) کاملاً توسعه یافته؛

کنه‌های اریبیتید خانواده Tegoribatidae با دارا بودن نه جنس و ۲۴ گونه به بالاخانواده Achipterioidea تعلق دارند. اعضای این خانواده در بیش‌تر نقاط کره زمین (به‌جز ناحیه Antarctic)، به‌ویژه خاک و خاک‌برگ مناطق معتدله، انتشار داشته و رژیم‌های غذایی پوسیده‌خواری (saprophage) و قارچ‌خواری (mycophage) دارند (Norton & Behan-Pelletier, 2009; Subías, 2014). کنه‌های این خانواده جزو اریبیتیدهای عالی (Cohort Brachypylina) بوده و در Supercohort Desmonomatides قرار دارند. در این کنه‌ها، لاملاها به‌طور کامل در قسمت وسط به هم جوش خورده‌اند؛ زانوی پای چهارم در قسمت پستی مستقیم، بدون هرگونه فرورفتگی، هم‌اندازه با زانوی پای سوم و کوتاه‌تر از ساق پای چهارم است؛ ساق پای چهارم به‌طور معمول بدون سولنیدی، بوتریدیوم بدون زوائد حلزونی‌شکل درونی است؛ و اندام بال‌مانند (pteromorph) در صورت وجود بدون زائده‌ی چاقویی شکل است (Norton & Behan-Pelletier, 2009). در بررسی فون کنه‌های نهان‌استیگمای شهرستان اراک، مرکز استان مرکزی که در سال‌های ۸۵-۱۳۸۴

شهرستان اراک (طول جغرافیایی ۴۹ درجه و ۲۹ دقیقه شرقی، و عرض جغرافیایی ۳۴ درجه و ۴۲ دقیقه شمالی، و ارتفاع ۱۸۰۰ متر از سطح دریا) جمع‌آوری شد و هم‌اکنون به صورت اسلاید میکروسکوپی (کنه کامل) در کلکسیون آزمایشگاه کنه‌شناسی گروه گیاه‌پزشکی دانشکده کشاورزی دانشگاه شیراز نگهداری می‌شود.

فرمول موهای ناحیه جنسی - منرجی ۶، ۱، ۲، ۳؛ منفذ iad مشخص؛ و پاها سه ناخنی است.

گونه *T. ornatus* که تاکنون از نواحی مختلف Neotropical و Palaearctic (آرژانتین و اروگوئه) گزارش شده است (Subías, 2014)، در تاریخ‌های ۱۳۸۴/۴/۲۰، ۱۳۸۴/۵/۵ و ۱۳۸۵/۲/۳ از خاک و خاک‌برگ درختان میوه و خاک علف‌های هرز در مناطق مختلفی از

شکل ۱- کنه *Tectoribates ornatus*، نمای سطح پشتی (سمت راست) و سطح شکمی (سمت چپ).

Fig. 1. *Tectoribates ornatus*, dorsal (right) and ventral (left) views.

منابع

- Norton, R. A. & Behan-Pelletier, V. M.** (2009) Suborder Oribatida. pp. 430-564 in Krantz, G. W. & Walter, D. E. (Eds) *A manual of Acarology*. 816 pp. Texas Tech University Press, Lubbock (TX).
- Subías, L. S.** (2014) Listado sistemático, sinonímico y biogeográfico de los ácaros oribátidos (Acariformes: Oribatida) del mundo (excepto fósiles). Available from: <http://www.ucm.es/info/zoo/Artrópodos/Catalogo.pdf> (accessed February 2014).